

[Aage Fogh.]

kreditsystemet, men for at protestere mod, at i en krisetid, hvor man knap kunne få det daglige brød, skulle kreditforeningerne have ret til de samme afdrag, som de altid har fået termin for termin. De var kommet for at stille det forlangende, at der i en krisetid blev taget rimeligt hensyn til landbruget også fra kapitalens side.

Den dag, vi indretter det på den måde, at i gode tider for landbruget kan renten stige til 6 pct. og i dårlige tider falde til 2 pct., har vi i nogen udstrækning været med til at afsvække virkningen af de konjunktursvingninger, der gennem de sidste 50 år har været dansk landbrugs forbandelse. Jeg forstår ikke, at det ærede medlem hr. Sønderup ikke tillægger den konjunkturbestemte rente nogen betydning. Jeg tillægger den overordentlig stor betydning og er villig til at gå ind for at gennemføre den som betingelse for, at de unge kan få overladt 80 000 kr. i lån til parikurs til rimelig rente, at de påtager sig at gå ind under konjunkturinteressens vilkår. Det vil give staten og samfundet sikkerhed for, at de i nedadgående tider vil kunne klare forpligtelsen, de 2 pct., og dækning, når de gode tider kommer igen.

Jeg kan altså i det store og hele takke for det lovforslag, ministeren har fremsat. Der er visse ting, vi skal diskutere i udvalget, og jeg håber så, at vi kan nå til et resultat.

Dernæst vil jeg gerne sige et par ord om det lovforslag, der er fremsat af mit parti. Jeg bemærkede, at den højtærede landbrugsminister og de efterfølgende talere sagde, at det forslag måtte skam hvile, indtil realkreditkommissionen var færdig med sit arbejde — men hvordan er forholdet her? Det er staten, der er kreditor, det er staten, der har lånt penge ud, det er staten, der skal fastsætte betingelserne for nyt lån. Det er altså folketingsret, der træffer afgørelsen. Vi behøver efter mit skøn ikke at vente på nogen realkreditkommission i så henseende. Hvad er det, der sker i praksis i dag? Lad os tage et eksempel fra den senere tid på Roskildeegnen. Der bliver solgt et statshusmandsbrug til 75 000 kr. Der skal præsteres en kontant udbetaling på 35 000 kr. Det er ensbetydende med, at statshusmandens børn ikke kan købe. Det er sandheden i dag, at der ikke mere

er balance mellem prisen på landbrugsejendomme og lånemulighederne. Nu kan de herrer godt sætte sig hen og vente på, at vi skal komme tilbage til de tider, vi havde i 30'erne, men det tror jeg ikke på at vi gør. Det er muligt, at vi får svingninger — det tør ingen benægte — men at niveauet vil blive et helt andet end i 30'erne, kan der begribeligvis ikke være tvivl om, og at lånemulighederne derfor også må være andre end dengang, er der heller ingen tvivl om. Ellers vil følgen blive, at husmændenes og landarbejdernes børn i praksis lukkes ude fra at kunne overtage selv forældrenes ejendom. Det ville jeg tro at det ærede medlem hr. Sønderup har stor forståelse for. Den slægtsejendom, her er tale om, er lige så meget værd for slægten som en bondegård. Var det ikke rimeligt, at man, når staten er kreditor, havde mulighed for at forhøje lånet? Om den grænse, jeg har sat, er den rette, kan diskuteres.

Var det ikke også rimeligt, at man sagde: vi kan give ret til tinglysning af en vis prioritet, en sælgerprioritet, i alt fald når det gælder en handel fra fader til søn eller datter? Jeg synes det, og jeg kan ikke tænke mig, at socialdemokraternes sidste ord i denne sag skulle være: det må I passe jer selv med, husmandsbørnene og landarbejderbørnene kan lukkes ude, der kan måske skaffes 100 eller 150 eller 200 statshusmandsbrug til, og der kan de være med, men de brug, der omsættes i fri handel, må i kraft af prisstigningen gå til andre. Det har vist sig og viser sig fra dag til dag, at de statshusmandsbrug, der sælges i dag, sælges ikke til statshusmændenes børn, men til dem, der kommer fra mere velhavende kredse og har arvede penge med. Det kan dog ikke være hensigten.

Jeg husker godt, at det blev sagt til mig i fjor, og det vil måske blive sagt igen: Hvad tror du Niels Frederiksen ville sige, hvis han så, at du stiller forslag om, at man tinglyser gæld på hans statsejendomme? Det ved jeg ikke, men jeg vil stille et modspørgsmål, som lyder: Hvad tror I Niels Frederiksen ville sige, hvis han så, at alle de statshusmandsbrug, han havde oprettet, og som var tænkt at skulle gå til landarbejdernes og husmændenes børn, nu bliver solgt til folk, der møder med arvede kapi-